

ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการรับประทานอาหารเฉพาะโรคของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง

อรุณธดา นางเยี่ยม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

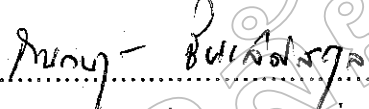
มีถุนายน 2550

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ อรุณดา นางเข้ม ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการการควบคุมวิทยานิพนธ์

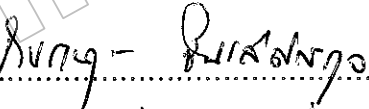

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อารณ ดินาน)

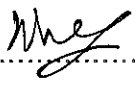

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กนกนุช ชื่นเลิศสกุล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

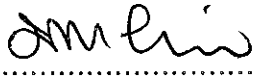

..... ประธาน
(ดร. เจริญ ตรีศักดิ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อารณ ดินาน)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กนกนุช ชื่นเลิศสกุล)

..... กรรมการ
(ดร. พิชัย หอมจำปา)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. ประทุม ม่วงมี)

วันที่ 26 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2550

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา
จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
ปีการศึกษา 2549

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความมุ่งมั่นของผู้วิจัย ได้รับกำลังใจและความกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาภรณ์ คีนาน อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกนุช ชื่นเลิศสกุล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางที่ถูกต้องด้วยความละเอียดถี่ถ้วน และเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาภาพร เผ่าวัฒนา ดร.พิศมัย หอมจำปา และ ดร.เจริญ ตรีศักดิ์ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกที่กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ศิริวัลห์ วัฒนสินธุ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพวรรณ เปียเชื้อ ดร.สงวน ธานี นายแพทย์ณัฏฐ์ น้อมพรโรจนาส และคุณเรณู วงษ์อาน ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลลานสัก จังหวัดอุทัยธานี และเจ้าหน้าที่ทุกท่าน ในคลินิกโรคความดันโลหิตสูง ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี และเจ้าหน้าที่คลินิกโรคความดันโลหิตสูงทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล และขอขอบพระคุณกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลหนองฉาง หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย ตลอดจนเพื่อนร่วมงานในโรงพยาบาลทุกท่านที่กรุณาให้โอกาส ช่วยเหลือ และสนับสนุนให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสศึกษาต่อ

ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ที่กรุณาให้ทุนสนับสนุนบางส่วนในการวิจัย

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่กรุณาถ่ายทอดความรู้ปลูกฝังให้มีการพัฒนาความคิดแนวทางในการพัฒนางานพยาบาล และความภาคภูมิใจในวิชาชีพพยาบาล

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และสมาชิกในครอบครัวทุกท่าน เพื่อนที่ศึกษาในสาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ รวมทั้งท่านอื่น ๆ ที่มีได้เอ่ยถึงในที่นี้ ที่ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือโดยตลอด จนข้าพเจ้าสามารถทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จ

อรุณธดา นางแย้ม

47924835: สาขาวิชา: การพยาบาลผู้ใหญ่; พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่)

คำสำคัญ: ปัจจัยทำนาย/ พฤติกรรมการรับประทานอาหาร/ ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง

อรุณลดา นางแย้ม: ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการรับประทานอาหารเฉพาะ โรคของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง (DETERMINANTS OF EATING BEHAVIOR OF HYPERTENSIVE PATIENTS) คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: อารมณ์ ดินาน, Ph.D., กนกนุช ชื่นเลิศสกุล, D.N.Sc. 87 หน้า. ปี พ.ศ. 2550.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ และปัจจัยทำนายพฤติกรรมการรับประทานอาหารเฉพาะ โรคของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่มารับบริการรักษาพยาบาลที่คลินิกโรคความดันโลหิตสูง แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลหนองฉาง จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 198 ราย เลือกตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนด เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และสถิติสหสัมพันธ์อันดับของสเปียร์แมน

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับประทานอาหารเฉพาะ โรคของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ได้แก่ ระยะเวลาที่เป็นโรคความดันโลหิตสูง ($r = .288, p < .01$) ความรู้เรื่องอาหารเฉพาะ โรค ($r = .368, p < .01$) การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อน ($r = .372, p < .01$) การรับรู้ความรุนแรงของโรค ($r = .271, p < .01$) การรับรู้ประโยชน์ของการรับประทานอาหารเฉพาะ โรค ($r = .399, p < .01$) และการรับรู้อุปสรรคของการรับประทานอาหารเฉพาะ โรค ($r = -.175, p < .01$)

ปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมการรับประทานอาหารเฉพาะ โรคของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงได้แก่ การรับรู้ประโยชน์ของการรับประทานอาหารเฉพาะ โรค ($\text{Beta} = .425, p < .001$) ความรู้เรื่องอาหารเฉพาะ โรค ($\text{Beta} = .196, p < .01$) ระยะเวลาที่เป็นโรคความดันโลหิตสูง ($\text{Beta} = .225, p < .01$) การรับรู้อุปสรรคของการรับประทานอาหารเฉพาะ โรค ($\text{Beta} = -.139, p < .05$) และการรับรู้ความรุนแรงของโรค ($\text{Beta} = -.218, p < .05$) ซึ่งปัจจัยดังกล่าวสามารถร่วมกันอธิบายความผันแปรของพฤติกรรมการรับประทานอาหารเฉพาะ โรคของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงได้ร้อยละ 27.20

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พยาบาลควรส่งเสริมให้ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง มีพฤติกรรมการรับประทานอาหารเฉพาะ โรค โดยการส่งเสริมปัจจัยที่มีอำนาจทำนายพฤติกรรมการรับประทานอาหารเฉพาะ โรค ได้แก่ เพิ่มการรับรู้ประโยชน์และการรับรู้ความรุนแรงของโรค ลดการรับรู้อุปสรรคของการรับประทานอาหารเฉพาะ โรคให้กับผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง และพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมการรับประทานอาหารเฉพาะ โรค

47924835: MAJOR: ADULT NURSING; M.N.S. (ADULT NURSING)

KEYWORDS: DETERMINANTS/ EATING BEHAVIOR/ HYPERTENSIVE PATIENTS

ARUNLADA NANGYAEM: DETERMINANTS OF EATING BEHAVIOR OF
HYPERTENSIVE PATIENTS. ADVISORY COMMITTEE: APORN DEENAN, Ph.D.,
KANOKNUCH CHUNLESTSKUL, D.N.Sc. 87 P. 2007.

The purposes of this research were to examine factors related to eating behavior and determinants of eating behavior of hypertensive patients. A sample of hypertensive 198 patients at the hypertensive clinic, Nongchang Hospital was recruited. Data were collected by the questionnaire. Frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's Product Moment Correlation, and Stepwise Multiple Regression were used to analyze data.

The results were as follow:

Significant factors related to eating behavior of hypertensive patients included period of illness ($r = .288, p < .01$), knowledge ($r = .368, p < .01$), perceived susceptibility ($r = .372, p < .01$), perceived severity ($r = .271, p < .01$), perceived benefits ($r = .399, p < .01$), and perceived barriers ($r = -.175, p < .01$)

Predicting factors of eating behavior included perceived benefits ($Beta = .425, p < .001$), knowledge ($Beta = .196, p < .01$), period of illness ($Beta = .225, p < .01$), perceived barriers ($Beta = -.139, p < .05$), and perceived severity ($Beta = -.218, p < .05$). Total variance accounted for eating behavior of hypertensive patients was 27.20%

These findings suggest that nurses should promote factors related to eating behavior and develop nursing intervention based on predicting variables.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	7
ตัวแปรที่ศึกษา.....	7
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	8
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
โรคความดันโลหิตสูง.....	11
พฤติกรรมการรับประทานอาหารของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง.....	23
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับประทานอาหารของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง.....	27
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	36
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	36
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	37
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	41
การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง.....	42
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	42

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	44
ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง.....	44
ตอนที่ 2 พฤติกรรมการรับประทานอาหารเฉพาะ โรคของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง.....	46
ตอนที่ 3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการรับประทานอาหารเฉพาะ โรคของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง.....	47
ตอนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่เป็นโรค ความรู้เรื่องอาหารเฉพาะ โรค การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อน การรับรู้ความรุนแรงของโรค การรับรู้ประโยชน์และการรับรู้อุปสรรคของการรับประทานอาหารเฉพาะ โรค กับพฤติกรรมการรับประทานอาหารเฉพาะ โรคของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง.....	48
ตอนที่ 5 ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการรับประทานอาหารเฉพาะ โรคของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง.....	50
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	52
สรุปผลการวิจัย.....	52
อภิปรายผลการวิจัย.....	54
ข้อเสนอแนะ.....	60
บรรณานุกรม.....	62
ภาคผนวก.....	69
ภาคผนวก ก.....	70
ภาคผนวก ข.....	72
ภาคผนวก ค.....	82
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	87

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงการแบ่งระดับความดันโลหิตสูง ตามเกณฑ์ JNC VI Report.....	12
2	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่เป็น โรค (n = 198).....	44
3	ค่าพิสัย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการเลือกซื้ออาหาร การปรุงอาหารและการรับประทานอาหารเฉพาะ โรค (n = 198).....	46
4	ค่าพิสัย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความรู้เรื่องอาหารเฉพาะโรค การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อน การรับรู้ความรุนแรงของโรค การรับรู้ ประโยชน์ของการรับประทานอาหารเฉพาะ โรค การรับรู้อุปสรรคของการรับประทาน อาหารเฉพาะ โรค และพฤติกรรมการรับประทานอาหารเฉพาะ โรค (n = 198).....	47
5	แสดงค่า Skewness และ Kurtosis.....	48
6	ความสัมพันธ์ระหว่าง อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่เป็นโรค ความรู้เรื่องอาหาร เฉพาะโรค การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อน การรับรู้ความรุนแรงของ โรค การรับรู้ประโยชน์ และการรับรู้อุปสรรคของการรับประทานอาหารเฉพาะ โรค (n = 198).....	49
7	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์คอดดอยพหุคูณ ระหว่างตัวแปรทำนาย กับพฤติกรรม การรับประทานอาหารเฉพาะ โรค (n = 198).....	50

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
---	---------------------------	----

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University